



## DATOS IDENTIFICATIVOS

### Xeografía: Fundamentos de xeografía física

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |              |            |                    |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|------------|--------------------|
| Materia                  | Xeografía:<br>Fundamentos de<br>xeografía física                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |              |            |                    |
| Código                   | 002G251V01101                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |              |            |                    |
| Titulación               | Grao en<br>Xeografía e<br>Historia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |              |            |                    |
| Descritores              | Creditos ECTS<br>6                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Sinale<br>FB | Curso<br>1 | Cuadrimestre<br>1c |
| Lingua de<br>impartición | #EnglishFriendly<br>Castelán<br>Galego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |              |            |                    |
| Departamento             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |              |            |                    |
| Coordinador/a            | de Uña Álvarez, Elena Pilar<br>Álvarez Vázquez, Miguel Ángel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |              |            |                    |
| Profesorado              | Álvarez Vázquez, Miguel Ángel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |              |            |                    |
| Correo-e                 | edeuna@uvigo.gal<br>mianalva@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |              |            |                    |
| Web                      | <a href="http://moovi.uvigo.gal">http://moovi.uvigo.gal</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |              |            |                    |
| Descrición<br>xeral      | Materia de formación básica. Trata dos fundamentos teóricos e metodolóxicos cara o coñecemento global dos sistemas naturais, e as súas aplicación no contexto da sociedade. Integra o estudo das propiedades dos principais componentes (relevo, augas, clima, biota), as súas interaccións e configuración nas unidades biofísicas da superficie da terra.<br>Materia do programa English Friendly. Os/as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés. |              |            |                    |

## Resultados de Formación e Aprendizaxe

|        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| A1     | Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo. |
| A3     | Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.                                                                                     |
| A4     | Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado coma non especializado.                                                                                                                                                                                   |
| A5     | Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.                                                                                                                                                                               |
| B1     | Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica                                                                                                                                                                                                                       |
| B3     | Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica                                                                                                                                                                                          |
| C1     | Coñecemento das claves e desenvolvemento do ámbito da Xeografía física                                                                                                                                                                                                                                                   |
| C3     | Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos, (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial                                                                                                                                                                              |
| C6     | Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica                                                                                                                                                                                                                                   |
| C8     | Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo                                                                                                                                                                                                                                                      |
| D1     | Capacidade de análise e síntese                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| D4     | Comunicación oral e escrita no idioma propio                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| D7     | Capacidade de razoamento crítico                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| D8     | Compromiso ético e responsabilidade social                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| D11    | Capacidade de aprendizaxe autónoma                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| D15    | Sensibilidade a temas ambientais.                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## Resultados previstos na materia

| Resultados previstos na materia                                                                                                                                                        | Resultados de Formación e Aprendizaxe |    |          |                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----|----------|-----------------------|
| Coñecemento dos conceptos fundamentais da Xeografía Física, a Xeografía Humana e a Análise Xeográfica, integrados no proceso do desenvolvemento do campo disciplinar da Xeografía      | A1                                    | B1 | C1       | D1<br>D4<br>D15       |
| Toma de conciencia sobre as aportacións da ciencia xeográfica no ámbito académico e social, manifestada a través dun razoamento crítico que incida en aspectos ambientais e culturais. | A3<br>A4                              | B1 | C3       | D1<br>D4<br>D7<br>D15 |
| Habilidade para a realización de traballo, utilizando técnicas de carácter cualitativo e cuantitativo, e posta en valor para a diversidade e benestar social.                          | A5                                    | B3 | C6<br>C8 | D4<br>D8<br>D11       |

## Contidos

### Tema

|                                |                                                                                 |
|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Bases teórico-metodolóxicas | 1.1 Campo científico da Xeografía Física<br>1.2 Elementos e escalas             |
| 2. Sistemas naturais           | 2.1 Componentes maiores<br>2.2 Interaccións dinámicas<br>2.3 Patrimonio natural |
| 3. Fenómenos de cambio         | 3.1 Riscos naturais<br>3.2 Intervención humana                                  |

## Planificación

|                                                        | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|--------------------------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Actividades introdutorias                              | 2             | 1                  | 3            |
| Lección maxistral                                      | 18            | 20                 | 38           |
| Eventos científicos                                    | 3             | 4                  | 7            |
| Saídas de estudo                                       | 12            | 10                 | 22           |
| Foros de discusión                                     | 0             | 10                 | 10           |
| Prácticas con apoio das TIC                            | 8             | 8                  | 16           |
| Exame de preguntas obxectivas                          | 2             | 11                 | 13           |
| Exame de preguntas de desenvolvemento                  | 2             | 11                 | 13           |
| Observación sistemática                                | 0             | 10                 | 10           |
| Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas 3 |               | 15                 | 18           |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

|                             | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Actividades introdutorias   | Toma de contacto docente/alumnado que inclúe presentación da materia, información do nivel de coñecementos do grupo, e introducción aos conceptos fundamentais.                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Lección maxistral           | Explicación dos contidos e desenvolvemento de acción formativas de razoamento, análise e síntese polo docente no ámbito da teoría da materia.                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Eventos científicos         | Conferencias, faladoiros, debates e xornadas que permiten afondar nos aspectos teórico-prácticos da materia.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Saídas de estudo            | Aplicación dos coñecementos a situación concretas, fora do espazo académico, para adquisición de habilidades e destrezas básicas.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Foros de discusión          | Actividades desenvolvidas nun contorno virtual na que se debaten temas diversos e de actualidade relacionados co ámbito académico e/ou profesional.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Prácticas con apoio das TIC | Actividades de aplicación práctica dos coñecementos e de adquisición de habilidades procedementais en relación coa materia, apoiadas no uso das TIC. Adicaranse a orientar ao alumnado na realización do seu traballo autónomo ou en grupo (elaboración e presentación do informe/memoria). Estas actividades estarán encamiñadas á explicación e resolución de exercicios prácticos na aula do curso e na aula de informática. |

## Atención personalizada

| Metodoloxías              | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Actividades introdutorias | A atención personalizada consistirá na orientación do nivel de aprendizaxe requirido, a introducción os materiais, a resolución de dúbidas e a explicación da dinámica do desenvolvemento da materia. Modo presencial: seguimento na aula do curso. Modo non presencial: Aula Virtual en Campus Remoto e plataforma de teledocencia MooVi. |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Saídas de estudo            | A atención personalizada consistirá no acompañamento e motivación activa na actividade, o desenvolvemento da capacidade de atención/observación participativa e o apoio para o uso de técnicas ou instrumentos específicos. Modo presencial: seguimento fora da aula. Modo non presencial: Aula Virtual en Campus Remoto e plataforma de teledocencia MooVi. |
| Prácticas con apoio das TIC | A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas ou problemas dos exercicios e casos prácticos, dirixida cara a elaboración do informe de prácticas. Modo presencial: seguimento na aula do curso e na aula de informática da facultade. Modo non presencial: Aula Virtual en Campus Remoto e plataforma de teledocencia MooVi.    |

## Avaliación

|                                                      | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |    |          |                             |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------------------------|----|----------|-----------------------------|
| Exame de preguntas obxectivas                        | O alumnado realizará un cuestionario razoado, de análise e interpretación dos aspectos relacionados coa temática teórica da Xeografía Física.<br>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento dos conceptos fundamentais da Xeografía Física, a Xeografía Humana e a Análise Xeográfica, integrados no proceso do desenvolvemento do campo disciplinar da Xeografía; Toma de conciencia sobre as aportacións da ciencia xeográfica no ámbito académico e social, manifestada a través dun razoamento crítico que incida en aspectos ambientais e culturais.                                                                                                                                                                                                      | 20            | A1                                    | B1 | C1       | D1<br>C6<br>D4<br>D7<br>D15 |
| Exame de preguntas de desenvolvemento                | O alumnado realizará un cuestionario razoado, de análise e interpretación dos aspectos relacionados coa temática teórica da Xeografía Física. As cuestións plantexadas requiren una resposta estruturada e reflexiva.<br>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento dos conceptos fundamentais da Xeografía Física, a Xeografía Humana e a Análise Xeográfica, integrados no proceso do desenvolvemento do campo disciplinar da Xeografía; Toma de conciencia sobre as aportacións da ciencia xeográfica no ámbito académico e social, manifestada a través dun razoamento crítico que incida en aspectos ambientais e culturais.                                                                                                                              | 40            | A1                                    | B1 | C1       | D1<br>C3<br>D4<br>D7<br>D15 |
| Observación sistemática                              | Percepción atenta, racional, planificada e sistemática para describir e rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado, valorando aprendizaxes e accións (orde, precisión, destreza, eficacia, participación activa) a través do traballo autónomo en todos os escenarios docentes. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Toma de conciencia sobre as aportacións da ciencia xeográfica no ámbito académico e social, manifestada a través dun razoamento crítico que incida en aspectos ambientais e culturais.                                                                                                                                                                                                                                            | 10            | A3<br>A4<br>A5                        |    | C6<br>C8 | D7<br>D8<br>D15             |
| Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas | Para a avaliación das prácticas (ademais da participación activa nas actividades), o alumnado elaborará (preferentemente en grupo) un informe/memoria incluíndo a descrición, análise e valoración das prácticas co apoio das TIC e Saídas de estudo). O informe/memoria será entregado a través de MooVi, facendo a súa presentación na aula virtual do Campus remoto.<br>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Habilidade para a realización de traballo, utilizando técnicas de carácter cualitativo e cuantitativo, e posta en valor para a diversidade e benestar social. Toma de conciencia sobre as aportacións da ciencia xeográfica no ámbito académico e social, manifestada a través dun razoamento crítico que incida en aspectos ambientais e culturais. | 30            | A3<br>A4<br>A5                        | B3 | C6<br>C8 | D1<br>D4<br>D8<br>D11       |

## Outros comentarios sobre a Avaliación

Establécense dous sistemas de avaliación: continua (probos e actividades desenvolvidas ao longo do cuatrimestre) e global (datos oficiais de exame para cada oportunidade de avaliación establecida no calendario académico), entre os que o alumnado poderá elixir. Para superar a avaliación continúa o alumnado deberá acadar una calificación mínima do 50% en cada un dos ítems de avaliación. En caso de non acadar a calificación mínima nalgún dos ítems de avaliación, a máxima nota posible será a máis alta dentro do suspenso (Artigo 32.2 do Regulamento sobre a Avaliación da Universidade de Vigo, do 2023).

O alumnado deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Así mesmo

deberá acudir e realizar as probas que o profesorado dispoña como imprescindibles. O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos: Curso virtual na plataforma Moodle (MooVi, UVigo) e correo electrónico. Docencia presencial: seguimento na aula. Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en MooVi).

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a través do Curso Virtual na plataforma de tele docencia MooVi, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e a consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. A utilización dos materiais postos a disposición do alumnado a través de MooVi deberá respectar os dereitos de autor/a e serán cualificados cun cero calquera proba ou exame nos que se "copien no sustancial obras alleas, dándolas como propias" (dile-rae).

Para todo o alumnado especificaranse en MooVi as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. O seguimento individualizado da participación de cada estudante a través das TIC farase apartir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, etc.).

Aqueles estudantes que elixan ser avaliados mediante a modalidade de "avaliación global" deberán comunicalo ao profesorado responsable da materia no prazo de 31 días hábiles dende o inicio de cada cuatrimestre (artigo 19.4 do Regulamento sobre a avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado da Universidade de Vigo, do 2023). O estudantado que opte pola modalidade de avaliación global será avaliado do programa da materia mediante una proba teórica (60%) e un traballo obrigatorio a consensuar co profesorado (40%)

---

## **Bibliografía. Fontes de información**

### **Bibliografía Básica**

Aguilera, M.J. et al, **Geografía General I. Geografía Física**, 2, UNED, 2020

Ayala, F. & Olcina, J., **Riesgos naturales**, 1, Ariel Geografía, 2002

Clifford, N.J. (Coord.), **Key Concepts in Geography**, 2, Sage, 2009

Gregory, K., **The Earth's Land Surface**, 1, Sage, 2010

López Bermúdez, F. et al, **Geografía Física**, 1, Cátedra, 1992

Piqueras, J., **Introducción a la Geografía**, 1, Universitat de València, 2013

Tarbuk, E. & Lutgens, F., **Ciencias de la Tierra**, 10, Prentice Hall, 2015

Varios autores, **Guía para la elaboración de estudios del medio físico**, 4, FC del Valle Salazar, 2014

UNEP, **Environmental Programme Publications & Data**, <https://www.unep.org/publications-data>, Acceso 2022

EUNIS, **European Nature Information System**, <https://eunis.eea.europa.eu/>, Acceso 2022

World Meteorological Organization, **Weather-Climate-Water**, <https://public.wmo.int/en/our-mandate/climate>, Acceso 2022

IPCC, **The Intergovernmental Panel on Climate Change**, <https://www.ipcc.ch/>, Acceso 2022

Forest Watch, **Forest Monitoring Designed for Action**, <https://www.globalforestwatch.org/?lang=en>, Acceso 2022

UNESCO, **Lista del Patrimonio Mundial**, <https://whc.unesco.org/es/list/>, Acceso 2022

GGN, **Global Geoparks Network**, <http://www.globalgeopark.org/>, Acceso 2022

### **Bibliografía Complementaria**

---

## **Recomendacións**

### **Materias que continúan o temario**

Xeografía: Fundamentos de xeografía humana/O02G251V01201

---

## **Outros comentarios**

Ao longo do curso entregarase unha documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través da plataforma MooVi, polo que todo o alumnado debe estar dado de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.